

Regional arbeidsdeling

Regulering av markeder for jordbruksråvarer

Eli Reistad 26.01.2016

NORGES BONDELAG

Markedene for jordbruksråvarer

- Svært mange og små tilbydere (bønder). Store aktører fram i verdikjeden.
- Biologisk produksjon: Ofte lite holdbare råvarer uten foredling, uforutsigbare variasjoner i avling etc.
- Ofte lange «ledetider».
 - Fra ku til ny mjølkeku, om lag 2,5-3 år.
 - Fra ku til biff om lag 2 år.
- Tilbudet av råvarer kan ikke økes/reduseres på kort sikt
- Forbrukere spiser seg ikke mer enn mette (uelastisk etterspørsel)

Jordbruksvarer er ikke som andre varer

Melk, kjøtt, egg, frukt, grønt

Såpe

Markedsbalansering skal redusere bondens risiko

- Pris: Mer forutsigbare/stabile priser/oppnå fastsatte priser
- **Avsetning: Sikre at bonden får solgt når varen er ferdigproduisert**
- Har også positive effekter for industrien: Mer stabil/forutsigbar råvaretilgang
- Forbruker: Sikres mer norske varer

Å møte stengte dører....

Case: kylling og grønt

- Ingen markedsbalansering via Omsetningsråd
- Grønt: Kontrakt med grossist avgjørende. Tilgang til pakkeri. Endringer i kjedeavtaler.
- Kylling:
 - Ikke mulig å produsere uten kontrakt med slakteri/industri.
 - Kjedeavtalene avgjør volumet hos industrien.
 - Slutt på salg av råvare mellom industriaktører.
 - Produsenter med lang avstand til slakteri: for kostbar transport.
 - Ny konsesjonsgrense = definerer pris-/kostnadsnivå for alle.

Markedsadgang for bonden

- Markedsadgang = sikre avsetning for varene
- Avhenger av bøndernes tilgang til virkemidler for å balansere markedet (regulere utbudet).
- Mottaksplikt
 - Men ingen samvirker kan «bære» full mottaksplikt uten tilstrekkelige virkemidler.

Effekter på regional arbeidsdeling:

- Markedsadgang for produsenter i hele landet?
 - Eller bare for produsenter nært foredlingsanlegg og/eller sluttmarkedet?
- Korn?
- Husdyrproduksjonene?
 - Risiko. Lønnsomhet. Hvor øker risikoen?

Et utvalg har utredet ordningene

Utvalgets konklusjoner

- Ordningen virker: Sikrer pris og avsetning for bonden
- Mottaksplikten: Forutsetning for landbruk i hele landet.
- Utvalget har ikke kunnet dokumentere konkurransevridning, men:
- Uklarheter i regelverk, tillitsbasert ordning, ulike forventninger til hva ordningen skal oppfylle.
- Samlet utvalg enig om behov for tydeligere regelverk.

Hva er man uenige om?

Når skal det tas beslutning?

- Oppfølging av markedsbalanseringsutvalgets rapport skal inngå i den varslede stortingsmeldingen om jordbrukspolitikken.
- Antatt behandling i Stortinget våren 2017.

Takk for meg

